

Охътэ благъэмрагъэжъэшт

Адыгейим ичыгулэжъхэм бжыхъэсэ хъэм иухыжын мы тхьамафэм ыклем нэсрагъэжъэн гухэль я. Пстэумкыи бжыхъасэхэр гектар мини 100-м ехъух. Аш щышэу хъэмрагъэубытыгъэр гектар мини 10.

АР-м мэкъу-мэшымкэ иминистрэу Юрий Петровыр 2018-рэ ильэсүм ионыгъо зэрэфхъазырхэм Правительствээ ипланернэ зэхэсигъо кызыгытугушыагь. Кызыгытугушыагь, республикэм ичыгулэжъхэр лъэнэынкоо пстэумкыи лэжыгъэм иухыжын фэхъазырых. Джаш фэдэу «Губгъом и Мад-2018» зыфиорэюютхъабзэу Краснодар краим щызэхащэгъагьэм зэрэхэлжъагъхэр министрээ кыылотагь.

ХъяркIэ, кIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэр!

ЖъоныгъуакIэм ыклем Улэпэ гурит еджапIэу N 9-м хэт кIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэм зичэзыу чэтIупшигъо илагь.

МэфэкIыр зыфашигъэхэ кIэлэцIыкIухэр гъекIэрэкIагъэх: джэнэ дэх дэдэхэр, кIэкоэзэпильхэр атешыкIыгъэхэу ашыгъих. УяпльэкIырэ. ЯшыкIэlyakIэхэмкIи, ятеплэе гохьки зыкыуащашэ. Пшьэшэжъий шъэожъий зэлэгъухеми, зэрэ-

хабзэу, кIалэхэр нахь цыкIух. Пшьэшэжъиехэр нахь лъэпльагх, нахь ныбжь яэм фэдэу. Сыд фэдэрэ мэфэкIышиоо пщэхэми хъунхэу кIэракIэх. АшхъацIыхъхэр гъетIыргъуащэхэу тупшигъэх, роза кIэгъагъэм фэдэх, кIалэхэри уямыпльэкIэу

дэхэ суретых. Ны-тыхэри ясабыйхэмкIэ зэрэгукIэгъушIхэр амыгъэгъуащэу кыаготых, яшулъэгъу мыуухыжь анэгү кыкIэшти. Тхъэм тикIэлэцIыкIухэр гъашэ кIыхъэ пытэ ешых!

Мы сабийхэм ильэси 5-м ахэтыг кIэлэпIоу Хъуухъол Саниет, щытхъушо кылэжыгь. Саныет Айдэмэир ыпхуум кызэриуащэхэмкIэ, ежь афэлэкIэу кIэлэцIыкIухэмкIэ кыатенагъэшIэп. ШыкIи, IуакIи, шхакIи, плъакIи, гущыIэкIэ тэрэзи адигабзэки, урысыбзэки арагъэшлагь, аныбжь тельтигэгэ плыкIэ программэм тетэу Iоф адашIагь — льтакIи, кIэлэлтэкIэ шыкIи, кIяшIэкIэ дунэе дахэр зэрэзэхэти кыафалотагь; зарагъэпльхъэу, джэгукIэ шыуашэр яIеубытыгIэу, арапорэр агу зэрраубытэрэри сидигъи аупльэкIууытагь. Къэбзэнгъэм, ныбджэгъуныгъэм, нахыжъхэм льтитэнэгъэ афырIялэнэм сиди-

гъуи Iоф дашIагь, зэральэкIэ анаэ кIэлэцIыкIухэм атетыгь.

Улэпэ кIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэм изичээзыу чётIупшигъо мэфэкIшыпкъагь. КIэлэцIыкIухэм янахъыбэр адигэ, ау ахэтых урысхэри, нэмыкIхэри, зэдэштэх, зэкIух. Ауми, кIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэр чылэм зэриер агъэгъошагь, сабийхэм адигэ орэдхэр кIауащагь, урыс кIашьори якIэлэпIли ахэтэу кIашьоригь. Дунэе кIашьори ашIэхэу кычIэкIэгь: латин-американскахэм анэсигъех, дэгьюо «заутхыпкIыгь». КIэлэцIыкIу пэпчье бгъашIагь икIууытагь. Ауми, Битэ Ренат цыкIум артист шыпкъэу зыкIишигъэ, зэкIэриыгъэхшыгъэх, яIтэгушуащагь. Хэта зышIэрэ, зыцэ фаясыгъэ артист цырIоу Ренат Ибрагимовын фэдэ хъункли пшIэнэп.

КIэлэцIыкIу купэу мыгъэ чытIупшихъэрэ дэгьюо лъэнэкIуа-бэкIэ зыкIууытагь. Пшысэу

«Золушка» зыфиорэм техыгъэ кIэгъэлэгъоныр кIашьоригь. Шури ери кIагурыоу, зэхахау ёсэнхэм ар тегээпсхыхагь. Рольхэр — нынепосыр, аш ившашьхэр, ахэм ямысэгъэмыгъесагь эзхахыгъэу, кIагурыуащагь кIашьоригь.

ЛьтакIэр дэгьюо зэрэшIэрэри аупльэкIагь джэгукIэм хэтхэу. Орэдхэр, кIашьори программэ бэу хэтыгъэх. КIэлэцIыкIу йоршIхэр агу кIадэлэу ным фэгъэхыгъэ усэ кIэкIхэм кIяджагъэх, гущыIэ фабэхэр янэ-ятэхэм кIафайгащагь. Ядэхэр нэку-нэпсыгъэх.

ЧётIупшигъо зиIэхэ кIэлэцIыкIухэм аэрэ лъэбэкью цыкIоу яшыIэнэгъэ кIыххэфагъэмкIэ афэгушуащагь, ильэсхэрэ кIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэм щагъэкIуащагь щытху хэльэу зэракIуащагь кIэзэшыуахыатырэ дипломхэр аратыжыгъэх. Сабийхэм пIуныгъэ IофхэмкIэ афэгъэзэгъэгээ пстэумэ кIинэу адальэгъуащагъэмкIэ, Iедэбнэгъэрэ цыфыгъэрэ зэрхалхыащагъэмкIэ «Тхашууегъэпсэу!» иныр кIа-лэжыгь.

ПШЫКИЭНЭ Май.

Улап.

Сакъыныгъэр агъэлъэшын фае

Адыгэ Республикэм хэгъэгу клоц IофхэмкIэ и Министерствэ гьогурыкIоноир щынэгъончъэнимкIэ и Къэралыгъо автоинспекции иплан хэтэу мэкъуогъум и 4-м кыыщегъэжъагъэу и 8-м нэс пэшIорыгъэш юфтхъабзэу «КIэлэцIыкIу тысыпI» зыфиорэр АР-м щэкло.

ГьогурыкIоноир щынэгъончъэним, кIэлэцIыкIухэр зыхэфэхэр хуугъэ-шIагъэхэр къэмгъэхъуащагъэм, ахэм ашыухъумэгъэнхэм юфтхъабзэр фэлорышIэшт.

АР-м и Къэралыгъо автоинспекции икуулыкIуушихэр кIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэхэм адэжь водительхэр кIашаа-уцуухээ, кIэлэцIыкIур машинэм исэу зепшэнхэмкIэ хэушхъафыкIыгъэ тысыпIэхэр шIокI имыIэу агъэфедэхэмэ аупльэкIууших.

Юфтхъабзэм пшьэрэиль шхъааэу иэр кIэлэцIыкIух-

эр щынэгъончъэу автомобилымкIэ зэрэшэнхэмкIэ гьогурыкIоним ишапхъэхэр водительхэм амууконохэр ыкIи кIэлэцIыкIухэр гьогухэм атекIуадэхэрэм ыкIи шьобжхэр зытешчагъэ хуухэрэм япчагъэ нахь макэ шыгъэнхэр ари.

КIэлэцIыкIухэр щынэгъончъэу кырашэкIынхэмкIэ шапхъэу ѢшIэхэр амууконохэр куулыкIуушихэр водительхэм кIяджэх.

Полицием имайорэу Т. ЛЫУНАЕР.

Нэбгыри 160-рэ агъэпшинаагь

2018-рэ ильэсүм Адыгейим щыпсэурэ нэбгыри 160-рэ общественнэ чылэхэм тутын зэрэшешуа-гъэхэм кIыххэкIу агъэпшинаагь. Цыфхэр бэу зыцээхахъэрэ чылэхэм тутын ашешшохэрэм сомэ 500-м кыыщегъэжъагъэу сомэ мини 3-м нэс тазыр атыральхъээ.

«Адыгейим иполице икуулыкIуушихэм общественнэ чылэхэм тутын ашешшохэрэ кIыххэгъэшгээнхэмкIэ ыкIи аш фэдэ хуугъэ-шIагъэхэр дэгээзэгъжыгъэхэмкIэ ренэу пэшIорыгъэш юфтхъабзэхэр зэхшэх. Аш нэмыкIеу зынбжь имыкIуушихэм яIофхэм афэгъэзэгъэх инспекторхэм Iетахъохэм Iоф адашIэ, тутын ешшохэрэ кIыххэгъэш, аш пышагъэ хуугъэхэм чараагъэдэжынэу пыльхъэ — къеты АР-м хэгъэгу клоц IофхэмкIэ и Министерствэ.

Хэгъэгу клоц IофхэмкIэ АР-м и Министерствэ шуу геэжээхэжы, статья 6.24-м исанктие кыдыхэхэлжытагъэу административнэ хэуконоигъэхэмкIэ УФ-м и Кодекс кызыгырьгэнафэрэмкIэ, тутын узышшэ мыхуущхэ чылэхэм хэбзэгъэуцгъэр Ѣзыуукохэрэм тазырэу сомэ 500-м кыыщегъэжъагъэу мини 3-м нэс атыральхъащт.

Игупшысэхэр чыжьэу мапльэх

Мэфэк зэхахъэхэр е концертхэр зезышэрэ цыфым апэрэ та��ицым кыщегъэжъагъе унаэ теодзэ. Аш кыло-тэрэ къэбархэм, сэмэркъэоу кышырэм, гуэтэлэу хэлъым мэхъянэшхо я. Зэрэригъэжъэгъе шуашэм ильэу пчыхъэр реклокы. Непэ зигугуу къэшши сшоигъор ныбжык нахь мышэм, Адыгейм имызакъоу, ткьош республикэхэми, джащ фэдэу Пшызэ шольырми ыцэ ашыгуу.

Ар зыхэмлэжъэрэ, зеримы-щэрэ юфтхабзэ Мыекьюапэ щыкъорэп сюми хэукъуагъэ мыхуутшэу кысшошы. Мэфэк зэхахъэхэр, митингхэр, концертхэр, зэнэкъокухэр зэрифэшьашуашу ыкы чэфэу зэрэригъэкъокихэрэд да��оу радиом ымакъеу Мыекьюапэ къыщы-турэм щызэхэтэхи. Аш исэмэркъеухэм ядэүзэ пчедыжыр эзигъажаа тикъалэ дэсир маклэп. Мафэр чэфэу зебгъяжъэкэ, ар псынкъеу зэрэрекло-къыщтым щеч хэлъэп. Аш фэдэу къэбар гъешэгъонхэмкэ баен тицэдыхж беджэжъэнам аш юф дешэ зэпыт.

Мэкьюлэ Руслан джыри еджаплэм Ѣджештыгъэ зэхахъэхэр зеришэнхэу зыргъажъэм. Аш къызэриотэжырэмкэ, я, 7-рэ классым кыщегъэжъагъаа еджаплэм Ѣзэхашэхэрэ юфтхабзэхэм чанэу ахлажъэштгээ.

— Мыекьюапэ еджаплэхэд дэтхэм анахь къахэшхэрэм ашыщэу я 5-р ары сиззеджагъэр, — къытфелуатэ Руслан. — Аш гукъэжъыкъаа епхыгъ. Еджэгъу ильэсхэм мыш фэдэ сэнэхьат къыхэсхыщти сшагъэп, сирукъе сзыфэшэгъе, сшоигъашэгъон юфым сыпильыгъ. Нэужым ар сицилэнгъэ щиш хъугъэ.

Руслан гурт еджаплэр кызызехым, ишэнгъэхэм ахигъэхонэу Мыекьюопэ къэралыгъо технологическэ университетийн чэхъагъ, ау кынэблагъэ хъугъэ юфшэнэир ыгъэтэйлъижъигъэп. Кэлэ чаным еджэнэм да��оу зыгъэсэфырэхэм орэд къащиргъэлонэу, юфтхабзэхэр аш зеришэнхэу ижо ифэштгээ.

Цыфым шэнгъээ зэригъэгъотыныр шэнышу фэхъугъэ

зыхъукэ, къызэтэуцорэп. Аш зэрхигъэхъоштым, ыпэкэ зэрэлтиктэштым пыль. Аш фэдэхэм сигушыгъе ашыщ. Апшэрэ гъэсэнгъэрэ зызэрэгъэгъот нэужым УФ-м и Президент дэж щилэ народнэ хызэмэтымкэ ыкы къэралыгъо къулыкъумкэ Урысые академиим и Адыгэ къутамэ юриспруденциемкэ ифакултэг чэхъажыгъ.

Сэнэхъатхэу зэригъэгъотыгъэхэмкэ непэ юф ышлэрэп, ау ыпэлэгъу кызэрэфхэхъэрэд сигушыгъе кыхигъэшы. Апшэрэ гъэсэнгъиту ил нахь мышэм, ышлэрэм къыщыцуруэп, тхылтыр иньбджэгъушоу ишылэнгъэ гъогу рэкло.

— Еджэнэр сицилэнгъэ изы лахъэу сэлъйтэ. Нэклубъо заул нэмылэми семиджэу ма-фэ къыкъирэп, — къытфелуатэ Руслан. — Пчыхъэм, юфшэнэир сүхуухыгъеу унэм си-зыкъожыкъе, гумэкъыгъохэр

сүригъэгупшысэн зыльэкирэ-мэ осэшхо афэсшы. Аш фэдэ цыфхэм нахь игъэкъотыгъеу гушигъеу сафхъун, гупшысэу сагъашыгъэхэр нэүхжм сагу-кэ зээгъэзэфхынхэр сиклас.

Непэрэ мафэм ехъулэу радиостанцииэхэр «Говорит Майкоп», «Европа плюс», Ретро FM, «Новое радио» зыфиохэрэм Мэкьюлэ Руслан юф ашешэ. Анахъэу зээхыгъэр «Говорит Майкоп» зыфиорэр ары. Аш програмнэ директорэу ит. Илофшэн хэхъэ ордэу цыфхэр зэдэгүүтэхэр къыхихынхэр, ахэр радиом къызэриоштым фэдэу зэхигъэуцонхэр, эфирир ыгъэ-къэрэлэнэир. Кэлэй къэлпон хъумэ, радиом къылукъеу зэхэ-тхырэр зэкэ сигушыгъеу зэрэ-гъэзэфа.

— Сиофшэн гъэшэгъоны, гултытэ ин ишыкъагъ. Чыпилэу зыдэштынэу щытам зэкэ ебгъэкун фае, — илофшэн нахь игъэкъотыгъеу къытфелуатэ Руслан. — Ордхэр зэкэ жанр гъэнэфагъэхэмкэ зэтэфыгъэх. Ахэр къызщихъэгъэнэшт уах-тэр бгъэнэфэн, сыхватым къы-клоц шапхъэм ельтыгъеу ордхэр къебгъэонхэр фае.

«Говорит Майкоп» зыфиорэр радиостанцием пчэдьжыре кышыдэкъирэ къэтинири зээшэрэм Руслан ашыщ. «Яблочное утро» зыфиорэр едэүрэ-мэ ашлогъашэгъон зэрхүүтштим ахэр пыльх. Тарихым къы-хэхигъэ къэбархэр, техникалэу къыдэкъихэрэд зыфэдэхэр, гороскопыр, нэмыкъибэри сыхва-титум къыкъоц щызэхэпхын пльэкъыт. Джаш фэдэу цыф-гъэшэгъонхэр аш къырагъэ-благъэх, гушигъеу афэхъу.

— Щылэнгъэм чыпилэ гъэнэ-фагъэ щызыбубытгээ цыфхэм нэуласэ сафхъуным мэхъянэшко есэты, — игошысэхэмкэ къыдэгъуашэ сигушыгъеу. — Гушигъэхыгъэ заулэкэ зыгорэм

сүригъэгупшысэн зыльэкирэ-мэ осэшхо афэсшы. Аш фэдэ цыфхэм нахь игъэкъотыгъеу гушигъеу сафхъун, гупшысэу сагъашыгъэхэр нэүхжм сагу-кэ зээгъэзэфхынхэр сиклас. Джащ фэдэ шыкъилем тетэу ныб-дэгъуухэр сиэ, нахь сапблагъэ мэхъух.

Мэкьюлэ Руслан зэриль-тэрэмкэ, сиэд фэдэ юфшэнэи-еэж икъинигъо гъэнэфагъэхэль. Угукэ уфаеу къыхэхыгъэ зыхъукэ, ар зэрифшыуашу зэрэгбэцэлэштим уп-лыны фае. Къэбар гушигъэ зэх-хыгъеу е гукъыдэчь имылэу мафхэр къеклух, ау едэухэрэм

хъуным егупшысэрэп. Гуахъо зыхигъуатэрэ юфшэнэим ымы-гъэпшырэм фэд.

— Зыгъэпсэфыгъо уахътэ сиэу бэрэ къыхэхырэп. Ау аш фэдэ хумэ, чыпилэ дахэхэр къэскхъунхэ, ыпэкэ сиздэшы-мылэгъэх къалэхэр, къэралы-тъохэр зээгъэлэгъунхэр сиклас. Тарихыр зыпхырыщи гъэхэ чыпилэхэр, саугэтихэр зыдэшы-лэх къалэхэр ары анахъэу къахэсхыхэрэр. Сыздежьеэгъэ къалэм гъэшэгъон гора къызэрэ-рэштильгъуашт гупшысэу зыдэссыгъеу гъогу сүхэхъаны гуахъо хэсэгъуатэ, — къис-фелуатэ Руслан.

е пчэгум итэу еплъихэрэм аш гу лъятэрэп. Сидигуу чэфэу, зыпари къыцымышыгъе фэдэу зыкъеэгъельгъяа.

— Хэти пчэгум къихэмэ юфтхабзэр зэришэн ыльэ-кынэу кысшошы, — къела-тэ Руслан. — Пстэуми сакы-хэшэуи зыслытэжырэп. Пчэгум сакызыхъэкэ, тхы-гъэм синэ къытесымыхъу сакыдэжэнир эмыкъоу сэлъи-та, аш фэдэ шыкъиэр сидигуу згъэфедэрэп. Тхыгъэ умыыгъ зыхъукэ, угу къыцымышыгъэ гупшысэр ары къаплорэр, цыфхэм уизытэ зыфэдер зэхашэ.

Сигушыгъеу юфэу ышлэрэр пстэуми къадэхъунэу elo, еж къахэшэу къыцымышыгъэрэп, ау игошысэхэм сэ адэзгаштэрэп. Цыфыбэу зэхэтыр бгъэдэ-лон, ахэр зэкэ бгъэчэфын, гушигъеу уафхъуныр хэти фы-зэшокъытэп. Сэннаущыгъэ ин хэлъыми, гупшысэу куу зиэ сэмэркъеухэр зышын, пчэгум итэу зыкъынгъэ къээрэуто-игъэмэ къахилхъаныр къызы-дэхъүүтэй зырыз. Ахэм Мэ-къуулэ Руслан ашыщ.

Руслан иофшэн псынкъэп, аш мэфэ ренэрэ зэрихырэм имызакъоу, чэштир хэкъотэфэ-шияу, пчэдыхжым жын дэдэу фежъеу къыхэхы. Ау ыгукэ къыхихыгъэ сэнэхьатыр зэбли-

нубжыкъеухэр ящылэнгъэ гъогу зыфэдэштим егупшысэхэ зыхъукэ, анахъэу анаэ зыты-рагъэтэн фэе лъэныкъохэм, еж иеплъикъэлэ, къатагушиэ сшо-ицоу сигушыгъе зыфээзэ-загъ. Сызэреплъирэмкэ, гъэхъэгъэ инхэр зышигъе нубжыкъе-къэм игупшысэхэр кэлэ лэта-хъохэм ашлогъашэгъонышт.

— Пстэуми апэу нубжыкъе-хэм къагурыон фаер: сэнэхьа-тэу къыхахыгъэм агуке фаеха, хъауми нэмыкъ лъэныкъохэм дахыхыгъэхэ? Сид фэдэ юф-шэн къинигъо чыпилэхэр къы-хэфэх. Ахэр зэрэнкъынхэм фэхъазырынхэ фае. Гуэхэлэу ялэхэмэ амалэу алэкэлхэмэ зэголхэ зыхъукэ, сиэд фэдэ-ре юфшэнэ зэрифшыуашэу агъэцэлэн алькъыт, — игошысэхэр къызэфхысэхъы-гъэх сигушыгъеу.

Мэкьюлэ Руслан фэдэу зи-сэнхьат шу зыльэгъуэрэ цыфхэм гушигъеу уафхъумэ, уегъэрэзэ. Юфэу ашлэрэм гуахъо хагъуатэ, гуэтинигъеу ахэлтыр умыгъашэгъон пльэ-къирэп. Руслан гъэхъагъеу илэр маклэп, ау зы чыпилэ итынэр аш ишэнэп. Тапэкли игухэлхэр щылэнгъэ зэрэштихыри-щтхэм щеч хэлъэп.

Гъонэжыкъоу Сэтэнай.

СИГУКЪЭКЫЖХЭМ

Хэтрэ цыфи зэплъэкыжьэу, кыкүгъэ гьогум рыплъежьэу, игукъэкыжь чыжьэмэ ахиль-сэжьэу, исабыигъор, иныбжыкэгъур ӏешу-ӏешюу ыгушъхъэ кыдэкөежьэу, игупшысэ тхагъоу, ау лылэбагъеки ымыгъотыжьэу уахтэ къеклю. Сэри сыйкызызыхъугъэу, сыйзщаптугъэу сикъоджэ цыклю бэрэ сыгу къекимэ, тищагу, тиунагъо гукэ зыфэзгъэзэжьэу кыхэкы.

Тянэт-тятэхэм шъэуицирэ (Юр, Славик, сэры) пшъэшьитүрэу (Асерэ Мирэрэ) тырялагь. Адрэунэгъо пстэоу Кощхаблэ дэсигыгээмэ тафэдагь. Нымрэ тымрэ Ioф ашлагь, ясабыйхэр аплыгъэх, алэжыгъэх, рагъэджагъэх. Славик Мыекъуапэ дэт музучилищицыр, аш ыуж Саратов дэт консерваториер, Мирэ Краснодар медучилищицыр, Асе сатышуши техникумыр, сэ Налцык музучилищиэр, етланэ Ленинград консерваториер къетуухыгъэх. Юрэ музыкальнэ гъэсэныгъэ ымыгъотыгъэми, ордхэр ыусыщтыгъэх, пшынэм дэгьоу ўощтыгъэ. Бэрэ сыгу къэкыжы сэнххват тъогум сыйтеханым хувьгэ-шэгъабэу пылтыгъэр. Тыцыклизэ зэшицми музыкэм тифэцгагьэу, сэнаущыгы фытилэу, гукли, псэкли тыфаблэу етэгъажьэ. Нымрэ тымрэ ямыгопэ дэдэми, а Ioфымкэ тызэрямьдэгүштэйр гъэнэфэгъагьэ. Чэщи, мафи тимылэу культурэм и Унэу чылэм дэтым тыхчэтигь, чэцх хувьгэу тыхызыклохжыкэ, «вот тебе РДК», ылозэ тягэ къытхауи къыхэ-кыгь, къятымыгьашлэу шхълангъупчэмкэ тыкьипшыхъажьэу къызэрхэгкыгьэри маклэп. Аутэ, зэнныбджэгьу купым, аш фэдэ къодыекэ тыгъэшчиинэнэу щытыгъэп. Үлжым ахэр Адыгейим щызэльашлэхэрэ цыифхэу хувьгъэх: Тыкъо Къэплъан, Илья Петрусенкэр, Kluрашын Казбекрэ Аскэррэ, сэ сшынахыкылэу Славик. Блащэпсынэ щыщыгъэхэми, Сихъу Рэмэзанэ, Къулэ Амэрбый, Мурэтэ Чэлай егъашэми къытхэтгыгъэх. Тэ тыхэмьлажьэу еджаплэми, культурэм и Уни, районми, хэкуми зы концерт ашыреклохкыштыгъэп пломи ухэвхъоныгъэд.

Джыры еджалпәэм сыйчәссыгь ныбжыкыләхэмрә студентхәмрә яятфәнэрә Дунәе фестиваләү 1957-ре ильесым Москва ўлыреклокыләгъэм сыйыхәлажыем. А уахтәм ау сыйми пцә кыяралонышь, ащ ухагъеләжъенәу щытыгъәп. Къат пчыагъэмә уапхырыкыләзә удәклоенәу щытыгъ. Районым хәләжъагъэмә апә ситыгъ, етланә хәкүм (Мыеңкүуап) сыйыштыкылати, Краснодар, ащ ыуж Ростов, етланә Москва сағъаклогъагъ. Шүхүафтынәу «Кубань» зыфиорә пщынә лъэпкыр къисатыгъагъ. Ильес 17 нахь зымыныбжыкыләмкә ар егъәжъәпілә цыклигуләп. Ростов къыздәклогъагъәх Жәнә Нәфсәтрә Сихъу Рәмәзанэрә. Тхъабысым Умарә сыйдигъоки къытхәтыйгъ, тикләле-егъәджагъ. Ащ ыусыгъәу «Дзәкколыым иорәд» зыфиорәр арыгъә пщынәм къыздеоззә Москва къышысогъагъәр. Умарә тпәмчыкъәу иунағъоки чыләм дәссыгъ, еджәпілә хорым 10f дишиштыйгъ. Ыналә къыттетәу тъогоу тызтехъагъэм къидготәу

нәрхөрдөрөр орнанындау етәхъүхъә, сыда пломә Напыцк самыгъәккәномын ишынағы къысшъхъәрәхъә, медицинә училищым сыйчәхъаъзәу сяте гурытәгъяло. Етланә, уахтә зытешшәм, тәккүл-тәккүзә, тыкъеэззәккәпәэ гурнидгъәложыгъагъ ыкыл рәхъаткәлеу къеуцопләгъагъ. Зыдишләжкы-щыгъә музыкәр шү тлъэгъуным ежкыри, янәу (сянәжъәу) Гулиялахышшу зэрәхәлтыгъәр. Адыгә пщынәр зерыль унағыу, Хъагъәудж Мыхъамәт фәдә пщынәошхом пщынә деон зыльеккы-щыгъә Анзэрәкъю Гулә уянәжъы зыхъукылә, гъэнэфагъә узэреккы-рыплыкыштыр, щысә зэрәпфә-хъущтыр. Ащ иләмымыркә сята-шыпхъью Нуци, сышхәу Юри, Славики адигә пщынәм еонхәу хъульгъәх.

Гүфәбагъә хәльәу сыгу къэ-къыжы училищым а уахтәм ипәщаъзәу Хъасәнә Мусә Хъабалә ыкъор. Адыгейим иккыгъәхә студентхәм ыналә атетыйгъ, алтын-плъэштыгъә, ығъәгушшоштыгъәх, исәмәркъәу дахәкә агу къыди-щаещтыгъә. Орәд къялонымкә сезыгъаджәштыйгъә сикләзегъ-

тырищэштыгъэ. Ылжым творческэ зэблэгъэныгъэ инэу тиэштүм ар ипэублагь.

Налышык щызгъэкІогъэ еджэгъу илъесхэр

1957-рэ ильэсүм Налцык музикальнэ училищым орд къэонымкэ иотделение сыще-джэнэу сэкло. Ушэтын экзамен-хэр дэгьоу сэтын ыкли чылэм сыйкъэклюжбы. Сянэрэ сэрырэх хъоршэргыгэ горэ зетханеу етэхъухьэ, сыда пломэ Налцык самыгъэклоным ишынагьо къис-шхъэрэхьэ, медицинэ училищым сыйчэхъягьэу сяте гурьтэгъяло. Етланэ, уахъта зытешлэм, тээкly-тээklyзэ, тыкьеэзэкlyпээзэ гурь-дгъэлжыгъягь ыкли рэхъатклаеу къеуцолгэгъягь. Зыдишлэжьи-

Тестхагвэхэу фондын хэлбых.

Училищым Кыкы! Хысэрэ Арамбыйрэ ныбджэгтүү къышысфэхүхү, гъашэм тызэришшалгэхи тызэготэу щыгэньтээ гъогум тырыкыуаг. Хысэ ильескэ тапэ итыгь, Арамбий, сэры, Иналмэ япхью Зое а зы ильесым тыздыгчэхъэгтаг, сижуусмэ дирижер сэнэхъатыр зэрагъэгтөтиштгэвээ. Шхъэкэлэфагъэрэ гуфэбагъэрэ хэллэу, тшыпхум фэдэу уасэ фэтштэу Зое кытхтэйг. Зышхьэ зыллытэжэрэ, зеклокэ дахэ зыхэллыгье, адыгагъэмкэ зыпшьэ умыклоцт пшъешэжъыеу ар щытгэг. Зы бын-унагьом тыфэдэу тыкыызэрэгъэгүнэжхэу, тимэфэкхэр зэдэдтээмэфэкхэрэ, шхэнымкэтинаэ зэтетэу щытгэг. Сышгупшэжыхэрэп, ильэ-

сыкіем икъихъагъу мэфэкым тадэжъхэм тыкъэмыкложышиш-тъехъу зэклеми тызэлукленхашь, зэдэгдъэмэфэкынхэу итхъухъагъ, тызэгъусэхъу тищыкIэгъэштхээлэкly-шьоклюхэри бэдзэрим къы-щытщэфынхэу тыкъэклуагъ. Зоевышшомыддэеу шъабэу еклуалии спычэтхэр зыщэрэ къэбертээ бзыльфыгъэм еупчыгъ: «Мы гуэгущмэ дапщэ яуасэр?» Адрэ-ри гуущынцыкли джеуап къыри-тыжыгъ: «Гуэгущъым мыр, бабышт нахъ». А чыпIэм ныб-жыкыкIе щхы-гушшо макъеу тээкытхэлукыгъэм иджэрпэджэжь-джыри зэхэсхэу къысщэхъу.

А илъесхэм университетым ифакультет зэфшъяфмэ аще-джэштыгъэх Зэфэс Айдэмыр-къан, Хъакурынэ Казбек, Шыбзыхъо Эммэ, Мэрэтыкъо Батыр-бый ыккы нэмькхээр. Үлжым Батырбыйрэ Зоэрэ зэшхъягэй-сэ хүгъэх, унэгто дахэу, насы-пышхөхөү зэдэпсэугъэх.

сэрырэ гүкъэкыжьмэ тызахи-
лъасэкіэ, а ухътэм инэпэөпльэу
тызэготэу ттырахыгъэгэ сурэ-
тыйн игугы къешы, ыгъашлоу
зериухъумэрэр клегъетхьы.

Профессиональна ордэний сэвэрэхүүгээр къэзүүшыхьатырэ дипломыр сэргэй 1961-рэ ильэсүм сихэку сыйкэлжьыг. Къашъомрэ ордымрэ яансамблэу Огнешников Михаил Васильевичыр зипэщаагьэм ордымыу саштэ. Мээз заулэу Ioф зэрэдээшшагъэм колективыр сыгуыштагь. Кыкыл Зулхаджэ, Хьоджэе Юсыиф, Бэшкэкъо Мэсхьудэ, Темзэкъо Алый, нэмийкхэми ацлэхэр адигэ күлтүрэм егъэшшэрэу къыхэнагъэх. Гастролым тышылэ зыхыуклэ, « чаек можно?» сэлээ Кыкыл Зулэ дэжь сэвэрхийштэгъэр бэрэ къылотажьыщтагъэ. Сырикялэм фэдэу къысэушыьеу, къыстегийхьэу бэрэ къыхэгъыг. Ау охьтэ кзакым къыклоц ансамблэр къэсэбгынэнэшь» еджэныр лъызыгъякшотэн амар сиац хъульга.

1962-рэй ильэсэым Адыгэ хэкүм
рагъэкынхэшь, Ленинград кон-
серваториэм шеджэнхэу агъэ-
клонхэу щытхэм зы хэушхья-
фыкыгъэ чынпэ язэй зэхэсхыгъэ.
А лъэхъаным культурэм ипэща-
гъэр Быщткью Мэсхыб Исхыакъ
ыкъор арыгъэ. Үдэжь сыкъаклы
еджакло агъэклощтхэм сахигъэ-
фэнэу сельэугъ, ау амал щы-
мылэу кызыгуригъэуагь. Чынпэу
къаратыгъэр зы, агъэклощтхэр
гъэнэфгъахэх: Абрэдж Светэрэ
Блэгъохж Махьмудэр. Сызера-
мыгъэклощтыр кызыызгурэол,
сабыим фэдуу сыгыгъаагь, ау
шхъяклоу kluachlэу къыситыгъэм
теубитэгъэ пытэ сиғъэшыгъэ —
зыми серэмьгъаклы, сэ сыклощт,
сеплышт хъурэм! Хэти илоф
хэмьлъэу сикъарыурэ сиамал-
рэклэ Ленинград дэт консерва-
ториен Римский-Корсаковыим
ыцлэкэ щытным орэд къэлоным-
кэ ифакультет сычлэхъаагь. Сы-
зэрэгушлорэм къыхэкльу рес-
торанэу «Нарва» зыфилорэм
Светэрэ Махьмудэр езгэблаз-
жийн түүхийн энэхүү бичигт Адыгэ

ЯНЭБЗҮЙХЭМ СЫКЬАГЬЭКІЭЖЬЫ

Чэхъэгъагъэхэмэ, куп шлагуу тызэхэтыныгын, ау ар Тхээлофыгъ. Нэбгыритлур къэклохыгъ, сэ общеэжитием епхыгъэ тофыгъо цыклюхэр зэшлосхыхи, аужыло сыйкинаагъеу сичылэ сыйкъэжыгъяагъ. Уахъэри шлэхэу клягъэ, сыйстудент ныбжыкъэу хэгъэгум ианаах къэлэ дахэм сыйклохын зэхъум, ансамблэр зэрэколлективэу, машинэ псайхью Шытхалэ мэшлокум сырапъэтысханеу сизэрэращэжъэгъяагъэр сцымыгъупшахэу, сафэрэзэу сыгу иль зэпыт.

Ленинград щызгъэкІогъэ еджэгъу ильэсхэр

Консерваторилем иобщежитиу Зенитчикхэм яурам тетым ильэсивле сычэсыгы. Яхэнэрэ къатым ия 161-рэ унэм зэблэсмыхьоу нэбгыриць тыхьоу тызэдисыгъэх: якут клаалэу, баритон лъэшэу Федор Лобановыр, Псков щыщ урыс клаалэу Юрий Николаевыр – тенор, мэкъэ дэхэ дэдэ илагь. А зы къат дэдэм – синибджэлыу лъаплэу Темиркъэнэ Юрз, дэпкъыр тазфагоу къыдготыгъэ унэм Краснодар щыщэу Николай Охотниковыр – бас, нэужым Мариинскэ театрэм йоф щишлагь. Тпэчынатлэу Константин Плужниковыр щыпсэущтыгъ, аш пэмычыжъэу Шъэумэн Дзэхъянрэ Ацумыжъ Сарэрэ зэдисыгъэх. Ятфэнэрэ къатым Владимир Атлантовым ишхъэгъусэу Фарида Халиловар игъусэу унэ шхъаф къаратыгъэу тесыгъэх. Ахэм апэмычыжъэу Владимир Мальченкэмрэ ишхъэгъусэу Наташэрэ щыпсэущтыгъэх. Зигугузы зэкэ къэсшыгъэмэ ныбджэгъуныгъэшхо адисилагь, сижүшлэгъу гъэх, сижэф ясхыллэмэ, сижэуккуягъэп, унагъо зилэу къытхэтэгъэмэ анаэ нахь къыттетыгъ. Стипендиу къытатырэр тфимыкъоу къыхэкимэ, Володя Мальченкэр къачьети, йошлээн горэ къыгъотыгъахэу тызэдаклоштыгъэх. Бүлжым мыхэр дунаим щызэлъашлэхэрэ дирижерхэу, орэдьлохэу хъугъэх.

Каникул уж. Рэхъятэу силоффшэн горэхэр сэгъэцаклэх. Костя

Плужниковым пакет горе ыбыгъэу къихъагь. Пианинэ чыгъыр къылухи пакетым ит шъоу бандкэр къыдигъяаууга: шхы, пасуныгъэмкэ дэгъу. Үүжким къес-шыжыгъяау шъоум епхыгъэ хъугъэ-шлагъэр. Къыдисыгъ ащ Украинаэм щыщ клаэ (ыцэ къес-лонэп). Янэ-ятэхэм чэти, чэми, бжын ямыгъяа щылэп, къыра-гъашэрэри багъэ. Къыдис клаэ-хэр римыгъэблагъехэу, къадэ-мыгуащэу щытти, Косте ыгу ыгъэпплыгъ ыкчи шъоур къышлу-тигъуи сэ къысфихыгъ. Ильэс пчыагъэм шъоум икъэбар тышхы-зэ тытегутышылэхъыгъ, ау Косте къызэклакъоштыгъэп, «нахъ балорэ сестыгъон фэягъе» ылоштыгъе.

— У Плужников о, сыдэү-
щтэу уурыма? — зытлоктэ,
«сэ си Сорентис» иджэуалыгь.
Ишыыпкъаптэ кызыгурымылозэ
еджэнэир къэтыхуыгь.

Цыфхэр нэйасэ ышынхэр, ахэзагъэу ахэтныр синьбджэгъу фызэшлокыщтигъэ. Кіэлэ ныбжыккіе нәщх-гүшү мыльэпэ-

льгагэр къысещалэшь, щыхызэ нэүасэ сиfefшы: «о уадыг, сэ сыйурым, мый осетин. Кавказэу джэнэтим тырилъклохэшь, къытэхъуапсэхэу тызэхэтынхэ фае» елошь, ыужым дунаим щызэльяшэшт дирижерэу Валерий Гергиевым пэблагъэ сешы. Общежитием къакомъ творческэ зорбатанитам түшү чултаг

зэблэгъэныгъэу тиэ хъугъэм тыйдэлажьеу бэрэ къыхэкыгъ. Анахь синыбджэгъу лъапIеу силагъэмрэ сэрырэ общежити-ем хэт шхэпIа цыкIум тыкъэ-кlyагъ. А уахтэм тэубытагъэу оперэу агъеуцухэрэм lof ашы-тшIэштыгъ, сэ сыорэдьуагъ, ежыр - оркестрэм идириже-ригъ, ахъщэ шүкIай къэдгъа-хъэштигъэ. Шхынэу къядгъэшта-сэм дыкыгъюу сиgyуса конфе-

тэү «подушечка» зыфатлоштыгъэр кыышфыгъ. Згъешлэгъяагъэ, ау зи слаугъэп. Синыбджэгъу гульташко илагъ, кыгурлыу-асть къесымыюштугъэр. «Тытхамыкіээз тесагъашь, Чесик, сыгу пыкырэп мы цыклюхэр», кызыэресилогъяагъэр сыгу къэ-кыжы, зэлпти.

Консерваторием апэрэ иль-эситүр подготовительнэ курсых. А уахьтэм сезыгъэджагъэр Шеффер Ольга Александровна арыгъэ. Сыдигъокы ицыхъэ кыстытельыгъ, ынаи кыстытельыгъ, «орэд дэгьюу къапло ухъушт» кысило зэптыгъ.

Апэрэ курсым кыщыгъэжъялтэй эджэныр къэсэухыфэ профессорэу Ольховский Евгений Григорьевичым сыригъэджаагь. Илофшэн хэшшикыашхо фырилээ, талант ин зыхэль кэлээгъаджэу щитыгь. Сэнэхъатыр Италием щизэригъэгъотыгъаар, Абель риғъэджаагь, Ф. Шаляпиным иныбджэгүүгь, Иофи дишлагь. А уахьтэм ащ Мариинскэ ыккыи Михайловскэ театрэмэ Иоф ашишлэштыгъэ. Ольховскэу дунаим щизэлльашэрэ баритон дахэу опернэ орэдьло иным

A black and white photograph of a man in a light-colored coat and dark boots, pointing his right hand forward. He is wearing glasses and has a determined expression. The background shows a stage curtain.

уригъэджэнүр насыпыгъэмэ, ар сэ къыздэхъугь. Курсэу тызэрхыхэр зэфэмыдаагъэхэмэ, а зыкъэлэгъяджэм Эдуард Хиль, Константин Плужниковри, Юрий Марусинри, нэмъыкхэри тыригъэджагь.

Үикэлээгъяджэ шлэнгъяа
кыуутырэм, уасэу кынфишы-
рэм бэдээ ялтытыг. Шлэнгъяа
консерваторием чынпэ гъэнэ-
фагъэ щысыубытыг. Апэрэ

курсым сисыгъ Ленфильмым кыдигъэкіңгээ кинофильмэу «Когда песня не кончается» зыфиорэм сыхэлэжьэнэу сизырагъблагъэм. Режиссерэу фильмэм ийр консерваториим иадминистрацие кызыдыгүшүйэм, Константин Плужниковыр, Юрий Марусиныр, сэры алоу таъэклогъягъ. Дунаим щизэлтшашэхэрэ орэдьлохэу Людмила Зыкинар, Эдуард Хиль, Муслим Магомаевыр, Тамара Милашкинар, Эдита Пьеха зыфэпшохтхэм адээзжэклогъе уахьтар фабагъа хэлдээ сыйгу къэ

кыжыбы. Майя Кристалинская яртигүсэй «Белые ночи ленинградские» зыфиорэ ордээр фильмэм кыыштыгыаагээр тарихьым кыхэнага.

Европэм икъалэмэ апеэшт. Ленинград дэхэшхом икъопэх тхъапшмэ орэд къащысугаагь, цыф дэхэг тхъапшмэ сащуулаагь, гукъэкыжь тхъапш сынэгүү кыкылэуцожьра! Ятлонэрэ курсым сышеджээз ювшэнэйр езгэжээгэагь, опернэ студиен консерваторием илэм орэд къащыслющтыгь. Апэ дэдэ къесуугаагьэр Шебалин ытхыгъе оперэу «Укро-щение строптивой» зыфиорэм Кэртис иапэрэ партие арыгьэ. Сценэм къыздытет Петручиоо сыйкигъэгубжыныш, лъакъоктэ сыйкирыунэу щытыгь. Сышыгы-пшэжыхыэрэп цуакъэр къысцызи оркестрэм хэс музыкант-хэу сценэм ычилэг чээсхэм зэ-рахэфэгъагьэр. Уныбжыкимэ зэклэри уидунай, зэклэри уиунай, зэклэри къыпфэгъу.

Ащ къыкілелькүйлауғаъэх «Испанский час» зыфилоу Равель ытхыгъэм Торквемада иpartие, Моцарт иoperэу «Свадьба Фигаро» зыфиорэм Дон Базилио иpartие, Сергей Прокофьевым иoperэу «Повесть о настоящем человеке» зыфиорэм Гвоздевым иpartие. Зы акт нахъмыхъурэ оперэ цыклюхэу Валерий Арзумановым ытхыгъэу «Двоє», «Любовь и Силин» зыфилоу Геннадий Банщикковым ытхыгъэм, «Скрипка Ротшильда» зыфилоу Флейшман ытхыгъэм яpartие шъхъаләхэр къесүягъэх. Мыхэр къышуыхъатэу афишәхэр сиархив щесэгъашлох.

Дунаим щыңырлы композиторхэу Сергей Слонимскэр, Александр Мнацоконян а уахьтэм консерваторием күллэгээд джэ ныбжыкчэхэу тоф щашшэштыгъэ. Мыхэм аусыгчэхэ произведенияхэр бэрэ къэслуягъэх, афишэхэри ильяс пчагъэм сүүгийнгъэх. Мыш дэжьым къасломэ сшлонгы Арзумановым, Банчиковым, Слонимскэм, Мнацоконян зэблэгээнгъэу непи адисилэр. Арзумановыр Париж щэлсэу, загъорэ телефонным кытео, Слонимскэм, Банчиковым Санкт-Петербург консерваторием тоф щашшэ, Мнацоконян композиторскэ факультетым идеканэу идунаийхъожыкифе тоф ышлагъ.

Къалэм щырекіокыгъэ концерт пчъагъэмэ Бах и «Магнификат» щыщ ариер къащысұяғъ.

Зэкэ консерваториу хэгъэ-
гум итхэм я студентхэр зыхэ-
лэжьээрэ зэнэктокъо Рим-
ский-Корсаковым ыцлэкэ зэха-
щэгъагъэм сзыыхэлажьэм ящэ-
нэрэ курсым сисыгъ. Оперэу
«Снегурочка» зыфиорэм щыщ-
каватина Берендея къэслогтагъ-
ыкли аэрэ чыпилэр къысфагъэ-
шьошэгъагъ, къалэм пэмычъижьеу
санаториу «Сосновый бор»
зыфиорэм шүхъафтынэу са-
лжигдэл.

Япліэнэрэ курсым сисыгъ къалеу Сверловскэ дэт консерваторилем оперэмкіэ ордыйо ныбжыкіэхэм язэнекъокъоу щызэхащэгъагъэм сзызихэлажъэм. Мыщ къыдилтытэштыгъэ орд къэлонымкіэ консерваторилем щезыгъэджэштхэ кіэлзэгъаджэхэм якъыхэхын. Нэбгыригбъу тыхъоу тагъэкюгъагъ. Сэ Верди иоперэу «Риголетто» къыхэхыгъэ речитативым Герцог иарие къышыслюгъагъ, осэ дэгъу дэди къысапэсыгъагъ, еджэныр къэсуюхмэ тофшаплеккіэ яконсерваториес сиклонеу къысэжэнхэу сикъагъэгугъи сикъэклюгъигъагъ, ау гъашэм нэмыкігъогум сыйтирищэнеу хъугъэ.

Төгүм сыйырыштэнэу хүгүэ. А уахътэм лъяпкэ кадрэмэ яухъумэн, къызылхъугээ чыплемэ агъэзэжыным хабзэм ынааэ тыригъетыщтыгъэ. Аш фэдэ горэм ыпкэ къыкIеу арыгъэштын, а лъэхъаным культурэмкэ хэку комитетым итхаматзу Хэшх Шыхъамызэрэ музыкальнэ училищым ипещагъэу Ахэджэго Щебанэрэ Ленинград консерваторирем къаклохи зылыкIэн фаехэм заиуагъэклагь, хэкум сыйкэлжыбынмыкэ лъялоу ялэр агурагъэлыагь. СикIелегъаджэ сиғэтыси ишьыпккэу къызэрэздэгүшцэгъягъэр, игупшисэхэр зэрэчыжьэрыпльгъэхэр сцыгъупшэжыхэрэп. Сильэныкъо сыйэрэдихыхырэр къызыгурэом къысисогъагь: «Хэта зышэрэр, ар тэрээзынки хүн. Нахь псынкIеу уицьлакэ щизэтегъэпсихыагъэу хъунки хүн. Еплъ, егупшис джыри зэ, умыгу!».

Сэ сицыф гъээпсыкIеќ хьит-үйтэу, тхъагъэпцыгыг схэльзэу, сэ сифедекIе сицэхтхъолъатхъоу, кабинетмэ сачахъэмэ, сыгбъэ ситеожьезу е сицыкIэгъэжын сшюшлрэ цыф згъеныйбджэгъугъезу къэсшлэжырэп. А уахътэм хэкум сирищыкIэгъагь, сэ сшъхэкIе нахь федэм, тэрэзым сегупшиасагъэп. Бэрэ гулагъэр, а лъэныкъом къысекуудыигъэр синьбджэгъоу Тэмыркъэнэ Юр. Үүжым Адыгейим юф щысшлэу, «Оридам» сириорэдьиоу гастроль Ленинград тызэклом, Юрэ къаклуи колективым ыпашхъэ дахэуи, нахь пхъашэуи къышыздэгүшлэгъагь. Мээз заулэ тешлэгъагь нылэп тызызэбгъодэкыжыгъагъэм, джыри сицкъэуцужыгъагъэмий хъущтгъэ нылэп, ау тэрэзэу сизыклуагъа е сихэукъуагъа – ар Тхъэм ышлэн. Шылыкъэр плошт-мэ, сицкъэгъожьезу бэдэдэрэ къыхэкыгь. Синьбджэгъоу сизыкхэтигъэхэм дунэе музикальнэ культурем чылпэ лъэгэ дэдэхэр щаубытигъэх, щылакIэм лъэ-убэксу дахэкIе хэуцуагъэх.

АНЗЭРЭКЬЮ Чесик.
Урысъем изаслуженнэ артист, АР-м инароднэ артист, УФ-м икомпозиторхэм я Союз хэт.

А. С. Пушкиныр къызыыхъугъэр непэ ильэс 219-рэ хъугъэ

Усаклом иаужырэ гъогу

Егъашэм мыкъодыжыщтыр ары лэшэгъухэм яжызэпео пешуекон, сид фэдэ уахьти цыфыгур зыгъэбъысын, лэхъанхэр зэзыпхын зыльэкъыщтыр. Мы гущылхэр ильэс 219-кэ узэкъэлбэжымэ къэхъугъэ А. С. Пушкиным фэгъэхыгъэ шыпкъэх. Бэшхо къымыгъэшлагъами, пстэумкы ильэс 37-рэ нылэп, ыгуги ыпси етыгъэхэу зыщылэжъэгэ поэзием пэсэрэ зэмамын къыщегъэжъагъэу ежь иуахътэу зыщыпсэурэм нэс шьорышыгъэ хэмэйлэу, гупшицэ куухэр ылукэу къызыриотыкъхэрэ исатырхэмкэ хэмикъоклэжыщт лэуж нэф къыщигъэнагъ, прозэми ылээсэнэгъэшко къыщигъэлэгъуагъ. Аш пае сид ытхыгъами, гу лячлэм къыльээс, игушилэ пэпчь пшьэдэгъижъэу ыхырэм имэхъанэ зэхэтэшлэ.

Аш зэхэшыкъышхо зэриагъэм, итхыгъэхэм бэдэдэ къызыераубытырэм къыхэкъэу цыиф пэпчь ежь и Пушкин шъхъафы.

Джащ пае Пушкиним изакъо хъурэп, миллион пчъагъэм ягъус. Ары пакюшь, шъхъадж

Пушкиним итворчествэ къы- фэдгъэзжы къэс ипоэтическэ ду- най икъэрькъэу къызэлутэхыжы.

Лэхъанеу зыхэтым, чыпээ зэрыйтм ялъытыгъэу усаклом ильэгэ нэфэу цыфыгум екурем икъэрькъэу зыфеузэнкъыжы.

Урысые культурэм и Мафэ агъэнэфэнэу щыгъэхэм, Пушкиныр къызыыхъугъэ непэрэ мафэм нэмыкъ ульыхъужхын имышыкълашь къысшошы.

Гущылэ лэшыр сэшхоми фэбэзэтп, пцэшуащами фэукиштэп. Шыпкъэ, зыфэде къымыхъугъэ усаклор я 18-рэ лэшэгъум тетыгъор зылыгъыгъэ урысые пачыхъэхэм иохьтэ жылым екъодыллагь. А мызэфенигъэм тэуцоплэн тымылъэкъэу ар къызыыхъугъэ непэ фэдэ мафэми тигурионтыкъэу игъонэмымысэу ыпсэ зэрэлэхыгъэм зыфетымыгъэзжын тэлэкъырэп.

1837-рэ ильэсийн имээзэ ос-хъотым ерагъэр хэпльэгъукъхэрэ лажхэу шихэр зыкъешлагъэхэм Белорусскэ вокзалим псынкъэу зыблырагъехыщтэгъэ. Аперэм жандармериим иофицер исыгъ, лэжэ къыхъэу пхъэмбайр зыщэрэр аш ыууж итгъэр, ящэнэрэм — Александр Иванович Тургеневыр зэрысым — Пушкиним ихъадэ щагъэтилъыгъынэу Псковскэ губер-

нием ыщэжыщтыгъ. Еджаплэмкэ тиклээгъэджаагъэу Хъурэнэ Заурбек игущылхэр джыри стхъаклумэ итих: «Наталья Николаевнам ынэмэ тэрэзэу алъэгъущтыгъэмэ, ишхъэгъүсэ лажхэу дуэллыр зыдэштэгъэшт чыплэм зыщэштгъэхэм ежь икарете блэчы зэхъум къышэжыщтыгъэ. Къыгъеуунти, ельэущтыгъэ мыкъонэу, ар мыхъуэгъэмэ, ишулэгъу куачлэу илэм къыгъэкъогъэ нэпсхэм зэтырэлажэнэгъэнкихъун». Ау... Клэлэгъяджэм инэпльэгъоу

игупшицэхэм ахэткъухыагъэм тэри гукэ тахицагъэу, къылуатэрэр зыхъугъэр тыгъуасэ фэдэу къытшошызэ тедэущтэгъэ. «Къыльэгъэгъэп» тэти, Наталья Николаевна дгээмысштэгъэ.

Шъхъаем, усаклом хадэгъум ихъытуу къызшежьэрэ чыплэм лажхэм псынкъэу ашэштгъэ. Дантес барьерым къинэснкэ джыри зы лэбэкъу къыфана гъэу Пушкиним къизеом, «Тэрэзэп!» тэти, тигулаштэгъэми, французым имундир итгъэ чылум усэктэя улагъэр щэу зэреожыгъэр къызэригъэлэхэжыгъэм пае чылум тигулаштэя разэу тупшлэхэр зэтекъузагъэхэу тыхысыгъэм, усаклом иунэлтэу Никита Козловым лызыкъэмитыгъым фэдэу фыжыбээ хъугъэ, зылэ темтыгъыншурьа Пушкиныр унэм рихъяштыгъэ.

«Пушкиним ипсауныгъэ изытэт нахь дэй мэхъу зэпйт. Кастроэрэ дагъэри къышхъапэжырэп. Ушыгуузыжынэу щытэп», ытхыгъагъ ауҗырэ та��ъытм нэс усаклом ипэклор къэрьсисжыгъэ иньбдже гъу. Хъазабым хэтэу мэфитло псаужки, ильэс 37-рэ нахь зымынштэгъ усаклом идунай хъожьыгъ. Одыдьжыныр къы-

теуагъэми, зи тэджынэу фэгъэп. Къыкъэлъыкъорэ урокым пытыдэжынэу къытили, клэлэгъяджэр классым икъыжыгъ.

Щэ шуцлэм ыгу къыгъеуун ыльэкъигъэми, шуульзэгъуу ежими, итворчестви цыфмэ афяряэм къыкъиргъэчын ыльэкъигъэп. Мэфишэу унэм зыщилъыжыгъэм, чылээ дэдагъ нахь мишъэм, иньбдже гъэхэм, зышиштэгъэхэм анэмикъэу жы, кий, еджаки, тхаки зымышштэгъэхэри ахэтхэу, аужырэ шъхъэлбэжынхээгъэр рахыжынэу къеклонлагъэх.

В. Ф. Одоевскэм игушилхэрэу «...Поэзием итыгъэ къохажыгъ...» зыфилохэрэр некрологым хэтхэу А. А. Краевскэм къыдигъэкъэрэ гъэзетэу «Литературные прибавления» зыфиорэм къызыре гъэхэм, лээтэмытэу цензурэмкэ комитетым нагъэсэгыг: «Усе цыкъуухэр

Сид фэдиз къэдгъэшлагъэу, сид ныбжь тиэми, Пушкиним ипсалъэхэр тпкъышъол щыщых, чылъэм къышекъокъых, зы гум къекъихэшь, нэмыкъигум фэклох, лэшэгъухэр зэралхых, цыиф лээпкъхэр зэфащэх.

ытхыщтыгъэ пае хэта зыуагъэр аш фэдэ уасэ къылэжыгъэу? Министра, дээпэшэшхуа е дээ къулыкъушэшхуа?», — комитетым итхаматэ Краевскэм къыжэхэхыагъ. Үкли унашьоашы а уахьтэм нэс егъашин къыхэмымыгъэу (сыхьат 19-м

къыкъоц!), Петербург дашнышь, къызшыхъугъэ Псковскэ губернием Пушкиним ихъадэ ашэжынэу. Фыртынэми, щыргъукъими, гъогухэу ос-хъотым зэтырихъагъэхэм къамыгъеуухэу, зыфалогъэ сыхьат пчъагъэм гъогур акъугъ.

Тэпсауфэ Пушкиныр тигъашэ щытигъус. Тицыкъулем шыпкъагъэр, зэфэнэгъэр, хъоршэгъэр, къумалыгъэр, шузышээрэм шу къызэрежэрэр, е зышээрэм екъэ зэрэпэгъокъыжхэрэр ипшицэхэмкэ къыдгурегъялох; партым тызыдэтысхъэклиэ, чынопсам идэхагъэу ипроизведенхием къашигъэльбэгъорэмкэ тидунаа зэхытэгъашэ; тиакыл къызыкъоц, тэрэзэу тыпсэунымкэ, шу тльэгъунымкэ тиэлэгъэгъу. Умыгъэшэгъон плъэкъырэп ильэс 37-рэ нахь къэзымыгъэшэгъэ усаклом ипроизведенхиэхэр зыдэт том пчъагъэ зыфлъэпкъым къыфигъэнэн зэрилэгъэгъэр.

Пушкиним итворчествэ къыфэдгъэзжы къэс ипоэтическэ дунай икъэрькъэу къызэлутэхыжы. Сыда помэ сид фэдэрэ лээныкъоцли цыфыгум ихъыкъын, ыпсэ клэхэкъын ыльэкъыщтыр зэктэ къызэлэгъебиты. Псыфаллэ лээрэ цыфим

псынекъэчъ къабзэм зэрэфи узэнкъирэм фэдэу, гум лягъо къыфэзьгъотыхэрэ исатырхэм гупсэфыгъо, самбырыгъэ, гушуагъэ къытхалхъэ. Ахэр егъашы жы хъущтхэп, лэшэгъхэм акъыгъущтых.

Къызхэкъыгъэ лээпкъым изакъоп Пушкиныр зыфэусагъэр, лээпкъ зэфэшхъафыбэмэ апсэ ипроизведенхием лялпэ ашадзи, пытэу ахэкъыхъан ыльэгъэгъигъэ: «...когда народы распри позабыв, в великую семью соединятся...»

Пушкиныр къызшыхъугъэ чыпилэгъагъыжыфэ Петербург къыратхыкъыгъэ депешэу Псковскэ губернием игубернатор лягъэлэсигъэшэм зигъашэ зыухыгъэм зэрэдэзэхонхэ фаер къышиоштыгъэ — псынкъэ-псынкъэу, нэфаплэ хэмэйлэу, дворянин къызэрыкъом фэдэу агъэтылынэу. Къэбарэу

Къызхэкъыгъэ лээпкъым изакъоп Пушкиныр зыфэусагъэр, лээпкъ зэфэшхъафыбэмэ апсэ ипроизведенхием лялпэ ашадзи, пытэу ахэкъыхъан ыльэгъэгъигъэ.

къэуагъэм жандармхэр ыгъэшынэгъагъэх: километрэ заулэ къызынэжькэ лажэм рахыншь, «Святые горы» зыфалорэ чыпилэ нэс пхъэмбайр икъэ ахынэу цыфмэ рахуухъэгъэ.

Сид фэдиз къэдгъэшлагъэу, сид ныбжь тиэми, Пушкиним ипсалъэхэр тпкъышъол щыщых, чылъэм къышекъокъых, зы гум къекъихэшь, нэмыкъигум фэклох, лэшэгъухэр зэралхых, цыиф лээпкъхэр зэфащэх.

Бэшлагъэу ос-хъотым чыгъэсэжыгъэх Пушкиним ипхъэмбайр ильэу ар зыгъэкотжэххэрэ лажхэу Псковскэ губернием зыщэжыгъэхэм яльэхжээр. А хэта зыуагъэр а гъогур хъиншьэм хэкъодэжыгъэу? А мээзэ ичылээ джыри тигуухэр ретстыкъых.

**КІЭМЭШ Фатим.
«Адыгэ макъэм» иофыш.**

ТхылъыкIэхэр

АДЫГЭ ЛЪЭПКЪЫМ ИТЕПЛЬ

Адыгэ лъэпкым фэгъехыгэ альманахэу «Дунаим итепль» зыфиорэм иапэрэ едзыгъо къалэу Симферополь къышыдагъекыгь. Шьо зэфэшхяафхэмкэ гъекIэрэкIэгъэ тхылъыр лъэпкым итарихъ, шэн-хабзэхэм, цыф цэрыохэм адигэхэр зерашIэхэрэм, лъытэнэгъеу къафаширэм, нэмыхкхэм афэгъехыгь.

Пэублэ гущы

Урсые Федерацием имызакью, Советскэ Союзыр зыщыIэгъэ ильэсхэм хэгъегум ишьолырхэм адигэхэр ашы-псэухээ, щыIэнгъэм къышакIугъе гьогум гукIэ зыфэтгээзэжы. Тхылъым къышыхаутыгъехэм янахыбэр Къырым ижурналистхэр архы зытхыгъехэр.

Зэфэхысыжхэм къаходгъэштырэр пачыхыгэйум ильэхъан пщихэу Черкассхэм, философэу ыкли дипломатэу Къэзэнкъо Джэбагъэ, Урсыеипи чыхыхэу Иван Грознэм ишхъэгъусэу Марие, фэшхяафхэм яхылIэгъэ тхыгъехэм уагъегъузэ.

Къырымрэ Адыгейимрэ нэуасэ зэрэзэфхуугъэхэм, тарихым хэхэгэе «Дикая дивизия» зыфалорэм, тыкъэзы-уцхъэрэ дунаим идэхагъэ, цыф акылышихэм ягупшигэхэмрэ ягушыI щэ-риохэмрэ, зыми фэмидэ адигэ шэн-хабзэм, адигэ пшъашхэм ядэхагъэ къаралыалэрэм, намысым икъеухумэн зэкIэми алшэу зэрэштым, урсы поэтэу Лермонтовым Кавказ шольырим ичыпIэрыс лъэпкь игушхъе куачI зэрэпкырыхъагъем, фэшхяафхэм яхылIагъэхэр гъешэгъоных.

Тхылъым иапэрэ нэкубгъохэм Къырым щыпсэухэрэр адигэхэм нэуасэ зерафхуугъэхэр къелуватэ.

«Аш фэдэ къэралыгъо картым итэп — зэгорэм щыIагъ нахь мышэм», — адигэхэм афэгъехыгъеу къетхы авторым.

Адыгэхэр дунаим нахьшоу щашэн-хэм фэшI лъэпкь шуашэу яэм имэхьани, аш ыцIэ къызылтекIигъэри тхылъым гъешэгъонену къелуватэ. «Черкеска» — аш сид фэдэ шошо даха?! Тимыльтэп къэгъухэм аштагъ, къякIугъ, зырагъэдэхагъ. МэшбэшI Исхакъ аш фэгъехыгъэ усэу илэм уегъегушо.

Тильэпкь ыцIэ къамыломи, зыщыпсэу-рэ чыпIэри амышэм, ишьушаэ зыща-льягъ.

Уцышоо дахэу адигэ биракым жьо-го 12-р, зэблэдзыгъэ щэбзэшицыр къыхэлпыдкыых.

Анахыжъхэм ашыщых

Дунаим ильэпкь анахыжъхэм адигэхэр ашыщых Китай, Египет, Персием, нэмыхкхэм афэдхэе. Ахэр къаходгъэшых зыхуукэ, 1854-рэ ильэсым щылз мазэм Глисон игъекIэрэкIэгъэ журналэу Лондон къышыдэкыгъэм адигэхэр

дунаим тет лъэпкхэм къаходгъэшы — шъхьафтиу щыIэнхэм зэрэфбанэштыгъехэм ущегъэтузэ. Адыгэхэр щыIэклэ-псэукIэу ялэмкэ, яшIэнгъэкэ, хэхъоныгъэу ашырэмкэ дунаим зэрэшызэлъашIэхэрэм къытегушигъэштыгъэх Геродот, Верий Флакк, нэмыхкхэри.

Къырым ижурналистхэм зэральтэрэмкэ, яшIольыр Урсыеипи къызыхъажыым ыуж нахь рэхьат хъугъэх, лъэпкъэу зыдэпсэухэрэр нахьшоу зэрагъашэ ашоиньбуу тарихым инэклубгъохэм зафагъэзагъ. Адыгэхэр ягъунэгъу, ар къыдалтыгээ, лъэпкым ишыла-кэ ехылIэгъэ къэбархэм акIэупчагъэх.

Адыгэхэр зэо-банхэм ильэсывэрэ зэрхэтигъэхэр журналистхэм дэгьюу зэрагъашIагъ. ЦыхъашIэгъоу, хакIэр Тхъэм илъиклоу адигэхэм зэральтэрэм шыгъуазэх.

ХакIэр адигэхэм зэрагъэльбэрэр, бысмыр хакIэм зэрэфгумэкIырэр, хакIэшым ипчэхэр зэрээхуяхъэхэр, фэшхяаф къэбархэр тхыльеджэхэм ашоигъашIэгъон зэрэхуущтым тицыхэтель.

Адыгэхэр Темыр Кавказым ичыпIэрысих, ау итэкъухаагъэхэу дунаим икъэралыгъуабэмэ джы зэрэшыпсэухэрэр, сатыум ижыре лъэхъаным зэрэпильтигъэхэр зымышIэхэрэр непэ къытхэтых. Былымхэм ашьохэр, адигэ щыгынхэр, анахьэу клаクロ, шоур, нэмыхкхэри ясатуу хахъэштыгъэх.

Хэта ахэр?

Арэущтэу тхылъыр зыгъэхъазырыгъэхэр къэупчIэх, джэуапри къатыжы. Акылыших, зэолых. Адыгэхэм ятарихъ ухэзыщэр нэмыхк зэфэхысыжхэрэри щыIэх. Яшэн-хабзэхэр зыгъэдахэрэр агу зэуухыгъэу, шылыкъагъэ ахэльзэу зэрэ-

Адыгагъэр тхыгъэу, ар зыфэдэр гъэнфагъэу, юшхэхэтиу къэтэжэхъигъэу тхыль бъотыштэп. Адыгэ шылыкъэм адигагъэр ыгу иль, псэм щыщ хъугъэу щыIэнгъэм чыпIэ хэхыгъэ щыри.

ТИЛЬЭПКЪЭ-ГҮХЭР

Адыгэм укъытегушигъээ зыхуукIэ, шуухэм лыгъэу зэрхэтигъэм угупшисэ. Адыгэм иш фыщытыкIэу фырилагъэр тхыльым игъэ-клотыгъэу къелуватэ. Шыудзэмэ ахэтигъэхэр егъашли щысэ тфэхуущтых. Къэбертэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрджэсым, Адыгейим язэлхыныгъэхэр, яцыф цэрыохэр, нэмыхкхэр авторхэм гъешэгъонену къытльагъээсих. Дмитрий Черкассэр зэльашIэхэрэе Дмитрий Пожарскэм ыкIи Кузьма Мининим ягъусэу 1612-рэ ильэсым Москва икъеухумэн зэрэхэлэхъагъэр, фэшхяаф тарихъ къэбархэр тиуахтэ нахь тшлгъашIэгъон хъугъэх, къэралыгъом къыкIугъээ тъогум ахэр епхыгъэх.

АДЫГЭ ПШЬАШХЭР

Ахэр дунаим анахь щыдахэх. Францием щыщэу Карл Пейсонель я XVIII-рэлэшIэгъум арэущтэу къытхыгъагъ. Ады-

щытхэр ары. Тхъэм шошхууныгъэ фырь. Нартхэм якъэбархэм акIэупчIэхэрэр адигэхэм япсэукIэ гукIэ нахь пэблагъэ мэхъух.

Темыр Кавказым икультурэ Мыекьюап э иархеологии чыпIэу щиубытырэм дунэе мэхъанэ ил. Арышь, адигэхэм къакIэупчIэхэрэм, ятарихъ зыфэдэр зээзыгъашэ зышоигъом лъэпкь археологиум гукIэ зыфигъэзэн фае. Тиэрэ ылпэки я V – III-рэ лъэшIэгъухэм адигэхэр зыщыпсэущтыгъэхэе чыгум пкыгъохэу 1897-рэ ильэсым къышакъотыгъехэм къаушыхаты итарихъ чыжъеу къызэрэшежэхэрэр. Ошъадэ Мыекьюап иуашхъехэм ашыщ. Пкыгъоу къагъотыгъехэр музейхэм ачIэльтих.

Адыгэхэр нахьшоу зэбгъашIэнхэм фэшI лъэпкым итарихъ, иархеологии апэрэ джэуапхэр ашыбгъотыщых.

Адыгагъэм гушхъе куачIэу илэр лъэпкь шэжжым, зэхэшыкым яхыгъ.

СКАЗАНО

ЖЕЛАННЫЕ И ЦЕЛОМУДРЕННЫЕ

Петр Генри Брус, Шотландия (XVIII в.):
«... (Черкесские) женщины удивительно хорошо сложены, с чрезвычайно тонкими чертами, гладкой светлой кожей и прекрасными черными глазами, которые вместе с их черными волосами, спадающими в две косы с обеих сторон лица, придают им очень красивый вид... Все это, вместе взятое, с их красивыми, всегда открытыми лицами (в противоположность обычному большинству других мест этих краев), их хорошее расположение духа и приятная непринужденность в разговоре делают их очень желанными; несмотря на все это, они слытывают очень целомудренными».

гэ шуашэр пшъашъэм къызэреклурэр сурэтхэм къагъэльягъо.

Шэныгъэлэж, тхэкЮ цэрыохэм адигэхэм къаралыалэрэр тхыль шхъаф шыгъээнэр нахьшуукIэ зылтытэхэрэм адетэгъашта.

КІЭШАКІОХЭР

Къырым щыпсэухэрэ сурэтшыыр, тхакIор, журналистыр къэшакло фэхъухи, тхыльыр къыдагъэкыгъ. Редактор шхъа-Іэр О. Мельничук, редакторыр ыкли юфыр зыгъэзкIуагъэр А. Осташко. Алерэ едзыгъом икъыхэутын хэлэхъагъэр макIэп. Адыгейим щыххэу Бэгъушэ Адамэ, Къуижж Къэлпъан, Бэрзэдж Убых, Дугъ Айтэч, ЛэупекIэ Нурбый, Хъоткъо Самир, ГъукIэ Замудин, Дзыбэ Мыхъамет, Джигунэ Фатимэ, Чэмышъо Гъязый, Шхъэлэхъо Аскэр, Лынгукуу Адамэ, Лынышкэо Рэмэзан, Нэгъапльэ Аскэр-бый, нэмыхкхэм зэхэшаклохэр афэрэзэх.

Тхыльыр Адыгэ Хасэм, нэмыхкхэм ашыбгъотын плъекыщт. Едзыгъу 5 джыри къыдагъэкыщт.

ЕМТЫЛЪ Нурбый.

ТизэIукIэгъу гъэшIэгъонхэр

«Абрекхэм» япчыхъэзэхахь

«Адыгэ къэшьокю ансамблэу «Абрекхэр» охьтэ клэкым кыкюоц цэрыло хуугъэ. Кыблэм, Тэмир Кавказым ашыкюгъехэ фестиваль-зэнэкьюухэм щитхууцэхэр къащидихыгъэх.

— Къэшьокю 100 фэдиз ансамблэм хэт. Аныбжхэм ялтытыгъэу купищэу гошыгъэх, — къытиуагъ «Абрекхэм» яхудожественнэ пащэу ТхакIумешэ Налбек.

Адыгэ къашьохэр ансамблэм къышыхээз, тишэн-хабзэхэр, адигэ шьушашэм идэхагъе къегъельгъох. Адыгэ къэралыгъо филармонием

непэ пчыхъэзэхахьэу щыкюштыр «Абрекхэм» ятвorchествэ фэгъэхъыгъ. Адыгейим имэфэк зэхахъэхэм ансамблэр чанэу ахэлажэе, республикэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ игъэлпэйтэн илахьышу хешыхъэ.

Сурэтым итхэр: «Абрекхэм» якъэшьуакюхэр.

Футбол

ЕшIэштхэр тэшIэх

Дунаим футболымкэ изэнэкьюку мэкъуогъум и 14-м щуублагъэу бэдзэогъум и 15-м нэс Урысые Федерацием щыкюшт. Къэралыгъо 32-мэ якомандэхэр апэрэ чыпIэхэм афэбэнэштых.

Урысыем ихэшьопыкыгъэ команда щешIэштхэм ацIэхэр тренер шхъялэу Станислав Черчесовыр къэлэпчъэутэу «Спартак» Владикавказ, «Спартак» Москва, Іэкыб къэралыгъохэм ашшешIагъ, тренерэу Юф ашишIагъ.

Къэлэпчъэутхэр: Игорь Акинфеев – ЦСКА-м хэт, Владимир Габулов – «Брюгге», «Бельгия», Андрей Лунев – «Зенит».

Ухъумакюхэр: Владимир Гранат – «Рубин», Сергей Игнашевич – ЦСКА, Федор Кудряшов – «Рубин», Илья Кутепов – «Спартак», Андрей Семенов – «Ахмат», Игорь Смольников – «Зенит», Марио Фернандес – ЦСКА.

Гупчэм щешIэхэр: Юрий Газинский – «Краснодар», Александр Головин, Алан Дзагоев – түри ЦСКА, Александр Ерохин, Юрий Жирков, Далер Кузяев – щыри «Зенит», Роман Зобнин, Александр Самедов – түри «Спартак», Антон Миранчук – «Локомотив», Денис Чернышев – «Вильяреал» Испания.

ҮпкIэ щешIэхэр: Артем Дзюба – «Арсенал», Алексей Миранчук – «Локомотив», Федор Смолов – «Краснодар».

ПешIорыгъэш зэукулэгъухэм ахэлэжьагъэх, ау хэшьопыкыгъэ команда аштагъэхэн къэлэпчъэутэу Сослан Джанаевыр – «Рубин», ухъумакюхэу Роман Нойштедтер, Константин Рауш, гупчэм щешIэр Александр Та-

шаевыри команда шхъялэм хэфагъэп. ЦСКА-м иешIэко ныбжыкIэу Федор Чаловыр дунээ зэнэкьюкум хэлэжьэштэп. «Спартак» хэтэу Денис Глушаковыр, фэшхъяаф ешIакюхэр хэшьопыкыгъэ команда аштагъэх.

Урысыем ихэшьопыкыгъэ команда апэрэ купым хэт. Саудов-

тренер шхъялэу Станислав Черчесовыр къэлэпчъэутэу «Спартак» Владикавказ, «Спартак» Москва, Іэкыб къэралыгъохэм ашшешIагъ, тренерэу Юф ашишIагъ.

Сурэтым итхэр: С. Черчесовыр ешIакюхэр зэнэкьюкум фэгъэхъазырых.

скэ Аравилем, Египет, Уругвай пешIорыгъэш зэшIэгъухэм ашыу-кIэшт. Мэкъуогъум и 14-м Урысые Саудовскэ Аравилем Москва ёшIедшIэшт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр Емтыйль Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм
льэпкIо ИофхэмкIэ,
Іэкыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкъэ-
гъухэм адирялээ зэпхы-
ныгъэхэмкIэ ыкIи
къэбар жуугъэм
иамалжэмкIэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
щиэр:
385000,

къ. Мыекуюапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къАлихырэр А4-кIэ
заджэхэрэх тхяпэхуу
зипчагъэкIэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтэр
12-м нахь цыкIунзуу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкIегъэжокых.

E-mail: adygoe@
mail.ru

Зыщаушихъатыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутийн ИофхэмкIэ, теле-
радиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлты-
ІэсэйкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпIэ гъэйоры-
шапI, зэраушыхъатыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихъатыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчагъэр
4673

Индексхэр
52161
52162

Зак. 1120

Хэутийн узщы-
кIэтихэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщаушихъатыгъэх
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялээр
Дэрэ Т. И.

Редактор шхъялэм
игуадзэр
МэцлIэкто
С. А.

ПшъэдэкIыж
зыхъырэ секретарыр
Хъурмэ
Хъ. Хъ.